

Scenariusz warsztatów
pn. *“Natura 2000 w mojej*
okolicy”

Celem głównym jest zzapoznanie uczestników warsztatów z zasadami gospodarowania i użytkowania obszarów chronionych Natura 2000, a ponadto:

- zdefiniowanie sieć obszarów chronionych Natura 2000,
- poznanie celów tworzenia sieci Natura 2000,
- omówienie zasad gospodarowania i użytkowania obszarów Natura 2000,
- wyjaśnienie dlaczego dochodzi do sytuacji konfliktowych pomiędzy celami gospodarczymi a priorytetami ochrony przyrody.

Grupa odbiorców: uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu miasta Płocka.

Materialy: mapa sieci Natura 2000 w Polsce, standardowe formularze danych dotyczące obszaru Natura 2000 występujących w mieście Płock.

Formy pracy:

1. indywidualna,
2. zbiorowa,
3. grupowa.

Metody:

1. pogadanka,
2. opis,
3. burza mózgów,
4. działania praktyczne,
5. wypełnianie kart pracy.

Przebieg zajęć:

1. **Wstęp powitanie uczestników, przekazanie informacji o projekcie (działaniach, konkursach) i finansowaniu, przedstawienie tematu warsztatów.**
2. **Sprawdzenia i utrwalenia, uzupełnienie wiedzy uczestników nt. europejskiej sieci Natura 2000.**

Prowadzący zadaje uczestnikom warsztatów pytania, a następnie uzupełnia ich wypowiedzi:

- Czym jest sieć Natura 2000?
- Które państwa obowiązują?
- W jakim celu tworzone są obszary Natura 2000?
- Jaki jest cel ochrony obszarowej w ramach sieci Natura 2000?
- Czy obszary Natura 2000 można użytkować oraz na jakich zasadach?

Natura 2000 to europejski system ochrony siedlisk i gatunków roślin i zwierząt mających znaczenie dla ochrony bioróżnorodności. Celem sieci jest powstrzymanie wymierania gatunków zwierząt i roślin na obszarze Unii Europejskiej oraz ochrona pełnego spektrum różnorodności biologicznej. Wprowadzana jest w państwach członkowskich i akcesyjnych UE. Polska włączyła się do sieci Natura 2000 w maju 2004, wraz z wejściem do Unii Europejskiej. Dokumenty będące podstawą tworzenia sieci to tzw. Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa. Na ich podstawie tworzone są Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków i Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk. Na obszarze Natura 2000 chronione są nie wszystkie gatunki i siedliska, ale jedynie te, dla których obszar został powołany. Użytkowanie gospodarcze obszarów Natura 2000 jest możliwe, nie może jednak powodować pogorszenia stanu siedlisk i gatunków, dla ochrony których zostały powołane. Sposoby gospodarowania muszą być jednak dostosowane do wrażliwości siedlisk i gatunków (konieczność eliminacji zagrożeń). Korzyści związane z istnieniem obszaru Natura 2000 to m.in: zachowanie bioróżnorodności, czystsze środowisko, promocja regionu (np. chroniony, rzadki gatunek może być wykorzystywany jako marka promująca lokalne produkty), możliwość rozwoju turystyki przyrodniczej (agroturystyki), produkcji ekologicznej, możliwość skorzystania z dopłat za prowadzenie określonych zabiegów rolniczych (np. z programów rolnośrodowiskowych), zwiększenie przywiązania do swojego regionu.

4. Zapytaj, czy uczniowie słyszeli o obszarach Natura 2000 w mediach (radiu, telewizji, prasie, Internecie).

- w jakiej formie były to informacje, czy były to informacje promujące obszary Natura 2000 czy raczej ukazywały tylko sytuacje konfliktowe lub krytykę tych obszarów?

5. Wyjaśnienie uczestnikom warsztatów zasad gospodarowania i prowadzenia inwestycji na terenie obszarów Natura 2000 oraz poza nimi, za to w sytuacji gdy działania mogą mieć wpływ na taki obszar. Wyjaśnij czym jest kompensacja przyrodnicza.

Zgodnie z przepisami prawa działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka (w tym wędkowanie) nie podlega ograniczeniom na obszarach Natura 2000, pod warunkiem, że nie wpływa negatywnie na cele ochrony tych obszarów, tzn. nie powoduje pogorszenia stanu siedlisk ani stanu gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których został powołany obszar Natura 2000. Działalność taka nie powinna powodować także pogorszenia spójności obszaru ani jego powiązań z innymi obszarami. Należy przy tym zaznaczyć, że zasada ta dotyczy nie tylko już istniejących obszarów Natura 2000, ale także obszarów planowanych. W niektórych wypadkach prowadzenie wymienionych powyżej rodzajów działalności może wymagać dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000. W sytuacjach takich utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń rekompensowane są właścicielowi terenu. Ponadto, za wykonywanie określonych zabiegów wypłacane jest wynagrodzenie, możliwe jest także uzyskanie dopłat za prowadzenie właściwych praktyk, np. w ramach programów rolnośrodowiskowych. Sytuacja wygląda jednak nieco inaczej, jeśli negatywne oddziaływanie mogłoby wystąpić na obszarze Natura 2000, na którym występują siedliska lub gatunki o znaczeniu priorytetowym. W takiej sytuacji, jeśli nie istnieją rozwiązania alternatywne, wykonanie przedsięwzięcia jest możliwe jedynie ze względów związanych ze zdrowiem ludzkim,

bezpieczeństwem publicznym lub z uwagi na spodziewane korzystne skutki o podstawowym znaczeniu dla ochrony środowiska. Realizację takiego przedsięwzięcia można podjąć jednak dopiero po uzyskaniu pozytywnej opinii Komisji Europejskiej. Realizacja inwestycji, które mogą mieć ujemny wpływ na obszar Natura 2000, musi zostać poprzedzona sporządzeniem oceny oddziaływania na ten obszar. Na jego podstawie odpowiedni organ wyda decyzję dotyczącą możliwości realizacji planowanych działań. Jeśli wykazane zostanie prawdopodobieństwo negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000, zaproponowane powinny zostać metody zapobiegania, ograniczania oraz alternatywne warianty przeprowadzenia inwestycji. Jeżeli realizacja inwestycji pozostaje w konflikcie z celami ochrony obszaru Natura 2000, ale istnieje nadrzędny interes publiczny oraz nie ma rozwiązań alternatywnych, zgoda na tę inwestycję może zostać wydana, pod warunkiem wykonania niezbędnej kompensacji przyrodniczej.

Według przepisów Prawa Ochrony Środowiska kompensacja przyrodnicza to działania prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku i zachowania walorów krajobrazowych (są to np. roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywacja gleby, zalesianie, zadrzewianie, tworzenie skupień roślinności). Można ją przeprowadzić w różny sposób, np. poprzez objęcie ochroną innego terenu, na którym występują te same siedliska lub gatunki, odtworzenie zniszczonych siedlisk, tworzenie nowych siedlisk w nowych miejscach, powiększenie zasięgu siedlisk istniejących, polepszanie stanu innych siedlisk. Kompensacja musi być podjęta w tej samej jednostce geoprzestrzennej, w której ujawnią się negatywne oddziaływania, dzięki czemu geograficzna spójność sieci nie zostanie zagrożona. Kompensacja przyrodnicza zawsze powinna być poprzedzona dokładną analizą wszystkich możliwych wariantów wykonania przedsięwzięcia i wybraniem spośród nich rozwiązania najbardziej korzystnego dla środowiska, a także określeniem działań minimalizujących negatywny wpływ przedsięwzięcia na środowisko. Nie powinna być natomiast stosowana jako metoda umożliwiająca realizację przedsięwzięcia. Kompensacja powinna być proporcjonalna do zakładanych strat, a ponadto należy bezwzględnie wykazać jej zasadność oraz skuteczność.

6. Czy w okolicy szkoły - na terenie miasta Płocka - znajdują się obszary Natura 2000? Charakterystyka obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie miasta Płocka.

Uczestnicy warsztatów otrzymują mapę sieci Natura 2000 i odszukują wszystkie obszary Natura 2000 na terenie miasta Płocka.

Odwołanie uczestników warsztatów do osobistych doświadczeń (może znają te miejsca, byli tam na wycieczce szkolnej).

Uczestnicy warsztatów mają za zadanie przeanalizować formularze – **praca z załącznikami 2a i 2b** i znaleźć takie informacje jak: nazwa, typ obszaru, jego powierzchnia i region, w którym się znajduje, typy siedlisk i gatunki, wartość przyrodnicza i znaczenie, zagrożenia i status ochrony oraz zlokalizowały dany obszar na mapie Natura 2000.

Następnie poprosz przedstawicieli grup o dokonanie prezentacji danego obszaru.

7. Wnioski i posumowanie warsztatów.